

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 1 z 7

SEKCJA 1: IDENTYFIKACJA SUBSTANCJI/MIESZANINY. IDENTYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

1.1. Identyfikator produktu:

Nazwa handlowa: **PROPAN TECHNICZNY**

1.2. Istotne zidentyfikowane zastosowanie substancji lub mieszaniny oraz zastosowania odradzane:

1.2.1. Istotne zidentyfikowane zastosowania substancji: Gaz używany jako paliwo (nośnik energii).

1.2.2. Zastosowania odradzane: nie określono.

1.3. Dane dotyczące dostawcy karty charakterystyki:

BAŁTYKGAZ Sp. z o.o.

84-230 Rumia ul. Sobieskiego 5

Adres e-mail osoby odpowiedzialnej za kartę charakterystyki: rodor@rodor.pl

1.4. Numer telefonu alarmowego:

+48/58 677 77 77 czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00 lub 112 (ogólny telefon alarmowy)

SEKCJA 2: IDENTYFIKACJA ZAGROZEŃ

2.1. Klasyfikacja substancji lub mieszaniny: mieszanina.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami produkt został zaklasyfikowany jako niebezpieczny. W poniższych tabelach przedstawiono klasyfikację szczegółową:

TABELA KLASYFIKACJI ZGODNIE Z DYREKTYWĄ 67/548/EWG

Brzmienie zwrotów (R)	Symbole literowe znaków ostrzegawczych	Numery zwrotów ostrzegawczych (R)
Produkt skrajnie łatwopalny	F+	12

TABELA KLASYFIKACJI ZGODNIE Z ROZPORZĄDZENIEM 1272/2008/WE

Klasa zagrożenia i kody kategorii	Kody zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia	Uwagi
Gaz łatwopalny 1 (Flam. Gas 1)	H220	U
Gazy pod ciśnieniem: Gazy skroplone (Press. Gas)	H280	

Skutki działania produktu na zdrowie człowieka i na środowisko:

Gaz skrajnie łatwo palny. Zagrożenie wybuchem fizycznym. Kontakt z gazem w postaci skroplonej cieczy może spowodować poparzenia i/lub odmrozenia. W przypadku kontaktu skroplonego produktu z okiem istnieje zagrożenie poważnego uszkodzenia oka ze zmianami nieodwracalnymi włącznie.

2.2. Elementy oznakowania:

Hasło ostrzegawcze: Niebezpieczeństwo

Zwroty H oraz EUH wskazujące rodzaj zagrożenia

H220 Skrajnie łatwopalny gaz,

H280 Zawiera gaz pod ciśnieniem; ogrzanie grozi wybuchem.

Zwroty wskazujące środki ostrożności

P210 Przechowywać z dala od źródeł ciepła/ iskrzenia/otwartego ognia/ gorących powierzchni – Palenie wzbronione,

P243 Przedsięwziąć środki ostrożności zapobiegające statycznemu rozładowaniu,

P377 W przypadku płynięcia wyciekającego gazu: Nie gasić, jeżeli nie można bezpiecznie zahamować wycieku,

P381 Wyeliminować wszystkie źródła zapłonu jeżeli jest to bezpieczne,

P410+P403 Chronić przed światłem słonecznym. Przechowywać w dobrze wentylowanym pomieszczeniu.

2.3. Inne zagrożenia: Niedostępne

SEKCJA 3: SKŁAD/ INFORMACJA O SKŁADNIKACH

3.1. Substancje: nie dotyczy - produkt jest mieszaniną.

3.2. Mieszaniny:

Skroplony gaz z ropy naftowej (LPG)

Karta Charakterystyki

Dokument sporządzony zgodnie z wymogami Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 396 z dnia 30 grudnia 2006 r.)

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 2 z 7

Nazwa substancji		PROPAN	BUTAN
Stężenie substancji[% wagowy]		≤90	≥10
Numer CAS		106-97-8	106-97-8
Numer WE		203-448-7	203-448-7
Numer indeksowy		601-004-00-0	601-004-00-0
Numer rejestracyjny substancji w REACH		Zwolniony ³⁾	Zwolniony ³⁾
Zgodnie z dyrektywą 67/548/EWG	Symboly znaków ostrzegawczych	F+	F+
	Numery zwrotów ostrzegawczych ¹⁾	R12	R12
Zgodnie z rozporządzeniem 1272/2008/WE	Klasa zagrożenia, kody kategorii uwagi zgodnie z rozporządzeniem 1272/2008/WE	Gaz łatwopalny 1 (Flam. Gas 1); Gazy pod ciśnieniem: Gazy skroplone (Press. Gas); Uwagi: U	Gaz łatwopalny 1 (Flam. Gas 1); Gazy pod ciśnieniem: Gazy skroplone (Press. Gas); Uwagi: C U
	Kody zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia ²⁾	H220 H280	H220 H280

¹⁾ Znaczenie zwrotów R zamieszczono w sekcji 16 karty,

²⁾ Znaczenie zwrotów H oraz EUH zamieszczono w sekcji 16 karty.

³⁾ Produkt zwolniony z obowiązku rejestracji zgodnie z art. 2, ust 7 lit. B

Brak innych składników niebezpiecznych w stopniu wpływającym na klasyfikację substancji.

SEKCJA 4: ŚRODKI PIERWSZEJ POMOCY

4.1. Opis środków pierwszej pomocy:

Zatrucie inhalacyjne

Poszkodowanego wyprowadzić lub wynieść ze skażonego terenu na świeże powietrze. Zapewnić spokój i komfort cieplny (okryć folią termoizolacyjną lub też kocem bądź innym skutecznym nakryciem). Jeżeli występują kłopoty z oddechem podać tlen, przy braku oddechu zastosować sztuczne oddychanie. Zapewnić pomoc medyczną.

Zatrucie doustne

W praktyce uznaje się za niemożliwe.

Skażenie oczu

Nie pocierać oczu dłonią. Płukać przy odwiniętych powiekach ciągłym strumieniem wody przez okres około 15 minut. Należy pracowników mogących ulec takiemu skażeniu przeszkolić z umiejętności samodzielnego wykonania czynności płukania oczu. Każdorazowo konieczna jest niezwłoczna konsultacja lekarza okulisty.

Skażenie skóry

Nasączoną odzież produktem natychmiast zdjąć. Skażoną skórę zmyć dokładnie bieżącą, chłodną wodą (z mydłem przy braku zmian skórnych). Na odmrożenia nałożyć jałowy opatrunek. Zapewnić pomoc medyczną.

4.2. Najważniejsze ostre i opóźnione objawy oraz skutki narażenia:

Zatrucie inhalacyjne

W stężeniu ok. 10% obj. z powietrzem lub wyższym, może w ciągu paru minut wywołać zawroty głowy. Przy wyższych stężeniach skutek niedoboru tlenu wywołuje uczucie zmęczenia, ból i zawroty głowy, zaburzenia orientacji, duszność, przyspieszenie oddechów, czynności serca, utratę przytomności, drgawki, zatrzymanie akcji serca, śmierć.

Zatrucie doustne

Dane niedostępne.

Skażenie oczu

Produkt w postaci skroplonej może wywołać silne odmrożenia/ uszkodzenia oka, do całkowitej utraty wzroku włącznie.

Skażenie skóry

Produkt w postaci skroplonej może wywołać silne odmrożenia skóry.

4.3. Wskazania dotyczące natychmiastowej pomocy lekarskiej i szczególnego postępowania z poszkodowanym:

Dane niedostępne.

SEKCJA 5: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POŻARU

5.1. Środki gaśnicze:

Właściwe środki gaśnicze

Dwutlenek węgla, proszki gaśnicze oraz rozproszone prądy wody.

Niewłaściwe środki gaśnicze

Nie stosować: zwartych strumieni wody

5.2. Szczególne zagrożenia związane z substancją lub mieszaniną:

Zagrożenia ze strony substancji lub mieszaniny

Produkt jest skrajnie łatwopalny, cięższy od powietrza. Gromadzi się w dolnych partiach pomieszczeń oraz przy powierzchni ziemi. Tworzy z powietrzem mieszaniny wybuchowe, które mogą ulec zapaleniu przez iskrę lub w inny sposób, co może doprowadzić do

Karta Charakterystyki

Dokument sporządzony zgodnie z wymogami Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 396 z dnia 30 grudnia 2006 r.)

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 3 z 7

silnego wybuchu. Zagrożenie stanowią silnie nagrzane naczynia zawierające gaz. Mogą one pod wpływem wysokiej temperatury ulec gwałtownemu rozerwaniu następnym, czego będzie bardzo silny wybuch połączony z rozrzutem na znaczne odległości wrzających par cieczy (BLEVE).

Niebezpieczne produkty rozkładu termicznego

W środowisku pożaru mogą powstawać toksyczne produkty spalania zawierające tlenki węgla.

5.3. Informacje dla straży pożarnej:

Do usuwania skutków awarii mogą przystąpić osoby przeszkolone w ratownictwie gazowym. Osoby biorące udział w akcji usuwania nieszczelności w atmosferze niedostatku tlenu powinny być ubezpieczone jeszcze przez dodatkowe dwie osoby. Wszelkie czynności podejmowane w czasie akcji powinny być wykonywane bez narażenia życia i zdrowia uczestników akcji oraz pozostałych osób obecnych w rejonie zagrożonym awarią.

Jak najszybciej odizolować zagrożony teren poprzez przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego obszaru. Jeżeli to możliwe – usunąć pojemniki z produktem z miejsca pożaru.

Gaszenie pożaru

Małe pożary: Na otwartym terenie należy pozwolić wypalić się produktowi. Proces wypalania kontrolować z bezpiecznej odległości jednocześnie chłodząc zbiorniki i instalacje wodą. Należy nie dopuścić do wzrostu temperatury zbiorników i rurociągów gdyż działanie wysokiej temperatury może doprowadzić do silnego wybuchu. W pomieszczeniu zamkniętym gasić gaśnicą śniegową lub proszkową. Można zastosować gaz duszący np. dwutlenek węgla.

Duże pożary: Odciąć najpierw dopływ gazu, po czym gasić rozproszonymi prądami wody.

Chłodzić sąsiednie zbiorniki i opakowania rozpylając wodę z bezpiecznej odległości. Jeżeli można to zrobić bezpiecznie należy usunąć butle z zagrożonego obszaru.

Specjalne wyposażenie ochronne dla strażaków:

Stosować powietrzne aparaty izolujące i pożarnicze ubrania bojowe jako zabezpieczenie podstawowe, w razie wycieku – ubrania ochrony pełnej. Podstawowy poziom ochrony niezbędny w trakcie awarii i pożarów z udziałem chemikaliów zapewnia odzież ochronna zgodna z normą europejską EN 469.

SEKCJA 6: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NIEZAMIERZONEGO UWOLNIENIA DO ŚRODOWISKA

6.1. Indywidualne środki ostrożności, wyposażenie ochronne i procedury w sytuacjach awaryjnych:

6.1.1. Dla osób nienależących do personelu udzielającego pomocy:

Zawiadomić otoczenie o awarii. Nie palić tytoniu. Unikać wdychania produktu, kontaktu z oczami oraz skórą. Przebywać w miejscu nawietrznym (stać pod wiatr). Zaalarmować personel ratowniczy. Nie chodzić po wypływającym materiale. Założyć właściwy sprzęt ochrony indywidualnej, o których mowa w punkcie 8 karty charakterystyki.

6.1.2. Dla osób udzielających pomocy:

Usunąć z obszaru zagrożenia wszystkie osoby niebiorące udziału w likwidacji skutków zdarzenia. W razie konieczności zarządzić ewakuację. Wezwać Państwową Straż Pożarną oraz Policję. W akcji ratunkowej mogą brać udział jedynie osoby przeszkolone, wyposażone we właściwą odzież i sprzęt ochronny.

Wszelkie czynności ratownicze opisane poniżej można wykonywać jedynie o ile jest to możliwe i bezpieczne.

Wyłączyć instalację elektryczną przeciwpożarowym wyłącznikiem prądu lub w każdy inny bezpieczny i skuteczny sposób. Zlikwidować, jeśli to możliwe, wypływ produktu. Usunąć wszystkie źródła zapłonu. Nie używać narzędzi iskrzących. Zapewnić właściwą wentylację w wykonaniu przeciwwybuchowym (dotyczy pomieszczeń). Do usuwania skażenia oraz wykonywania czynności ratowniczych w terenie zagrożonym używać odpowiednie wyposażenie ochronne, o którym mowa w punkcie 8 karty charakterystyki.

6.2. Środki ostrożności w zakresie ochrony środowiska:

Nie dopuścić do przedostania się produktu do studzienek, piwnic. Do usuwania skutków awarii mogą przystąpić osoby przeszkolone w ratownictwie gazowym. Osoby biorące udział w akcji usuwania nieszczelności w atmosferze niedostatku tlenu powinny być ubezpieczone jeszcze przez dodatkowe dwie osoby.

6.3. Metody i materiały zapobiegające rozprzestrzenieniu się skażenia i służące do usuwania skażenia:

6.3.1. Zalecenia dotyczące zapobiegania rozprzestrzenieniu się wycieku:

W terenie otwartym uwolniony gaz starać się rozcieńczyć rozproszonymi strumieniami wody lub pozwolić na wymieszanie się z powietrzem. W pomieszczeniu zamkniętym przewietrzyć, zamknąć lub ograniczyć wypływ.

6.3.2. Zalecenia dotyczące likwidacji wycieku:

Jeżeli to możliwe i bezpieczne – należy niezwłocznie zlikwidować wypływ gazu, a uszkodzone opakowania umieścić w nieuszkodzonym pojemniku.

6.3.3. Wszelkie inne informacje, w tym informacje na temat niewłaściwych metod zapobiegania rozprzestrzenieniu się produktu:

Nie używać wody do rozpraszania fazy ciekłej gazu.

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 4 z 7

SEKCJA 7: POSTĘPOWANIE Z SUBSTANCJĄ I MIESZANINAMI ORAZ ICH MAGAZYNOWANIE

7.1. Środki ostrożności dotyczące bezpiecznego postępowania:

Postępowanie z produktem powinno być zgodne z zasadami określonymi w stosownych przepisach bezpieczeństwa obejmujących gazy skroplone, palne i pod ciśnieniem. Personel powinien być regularnie poddawany szkoleniom, a na wypadek awarii niezbędne jest ustanowienie stosownych procedur bezpieczeństwa. W szczególności należy przestrzegać zakazu palenia i stosowania otwartego ognia. Nie dopuszczać do kontaktu produktu z utleniaczami i gorącymi powierzchniami. Kontrolować instalację i opakowania pod kątem kompletności armatury oraz szczelności połączeń, aby zapobiegać jakimkolwiek wypływowi produktu do otoczenia. Nie pracować z uszkodzonymi opakowaniami lub wadliwie działającymi zaworami. Wszelkie uszkodzenia należy zgłosić dostawcy, nie podejmować prób samodzielnych napraw. Przeprowadzić ocenę ryzyka pod kątem występowania atmosfer wybuchowych i jeżeli okaże się to konieczne, wyposażyć stanowiska pracy/ miejsca magazynowania w odpowiednie środki zabezpieczenia technicznego. Jeśli jest to niezbędne, uziemić instalację. W trakcie prac w sytuacji potencjalnych lub rzeczywistych nieszczelności zapobiegać wyładowaniom elektrostatycznym oraz używać narzędzi nieiskrzących. Po użyciu zawsze szczelnie zamknąć butlę i odstawić w miejsce bezpieczne. Niedopuszczalnym jest przelewanie gazu z jednej butli do drugiej lub innego pojemnika. Butli z produktem w żadnym przypadku nie należy toczyć, rzucać i uszkadzać mechanicznie. Zabezpieczyć butle przed upadkiem. Poza miejscem podpięcia do instalacji lub bezpośredniego użycia pilnować, aby kołpak chroniący zawór był zawsze pewnie zamocowany. Unikać wdychania gazu, kontaktu ze skórą i oczami. W miejscu stosowania nie jeść, nie pić. Pracować w dobrze wentylowanych pomieszczeniach. Przestrzegać zasad higieny osobistej. Stosować odzież ochronną zgodnie z punktem 8. Zanieczyszczoną odzież produktem należy niezwłocznie zdjąć pod warunkiem, że nie przylega do skóry. Odzież, która przylega do skóry należy przed próbą jej ściągnięcia najpierw obficie zlać chłodną lub zimną wodą.

7.2. Warunki bezpiecznego magazynowania, łącznie z informacjami dotyczącymi wszelkich wzajemnych niezgodności:

Produkt przechowywać w oryginalnych, szczelnie zamkniętych i właściwie oznakowanych opakowaniach. Opakowania muszą spełniać wymogi odpowiednich przepisów dla gazów skroplonych. Produkt opakowany chronić przed upadkiem i nagraniem (utrzymywać z dala od źródeł ciepła oraz chronić przed bezpośrednim intensywnym i długotrwałym nasłonecznieniem). Zapewnić odpowiednią wentylację. Pomieszczenia przeznaczone do magazynowania chronić przed nagraniem powyżej 35°C, a butle na terenie otwartym chronić przed nagraniem powyżej 50°C. Na terenie magazynu przestrzegać zakazu palenia, stosowania otwartego ognia. Podane warunki magazynowania dotyczą również próżnych nieoczyszczonych opakowań.

Szczegółne zastosowanie(-a) końcowe:

Dane niedostępne.

SEKCJA 8: KONTROLA NARAŻENIA/ ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ

8.1. Parametry dotyczące kontroli:

8.1.1. Najwyższe dopuszczalne stężenia:

(wg rozporządzenia MPiPSDz.U.nr 217, poz. 1883 z 2002r, z późniejszymi zmianami)

Propan

NDS: 1800 mg/ m³, NDSC: nieustalone, NDSP: nieustalone.

BUTAN (n-butan)

NDS: 1900 mg/ m³, NDSC: 3000 mg/ m³, NDSP: nieustalone;

8.1.2. Zalecane metody oznaczania w powietrzu:

PN-Z-04252-1:1998 Ochrona czystości powietrza. Badania zawartości składników gazu płynnego. Oznaczanie propanu i n-butanu na stanowiskach pracy metodą chromatografii gazowej.

8.2. Kontrola narażenia:

8.2.1. Stosowne techniczne środki kontroli:

Zapewnić wentylację ogólną lub w razie konieczności miejscową pomieszczeń. Wentylacja miejscowa jest niezbędna gdy możliwe są wypływy gazu do otoczenia. Instalacja elektryczna w wykonaniu przeciwwybuchowym (patrz punkt 7.2 karty charakterystyki).

8.2.2. Indywidualne środki ochrony, takie jak indywidualny sprzęt ochronny:

- a) *Ochrona oczu lub twarzy:* Okulary ochronne z bocznymi osłonami lub osłona twarzy.
- b) *Ochrona skóry:*
  - *Ochrona rąk:* Rękawice chroniące przed działaniem węglowodorów oraz niskimi temperaturami (przed zimnem)
  - *Inne:* Ubranie ochronne w wykonaniu antyelektrostatycznym. Obuwie antypoślizgowe odporne na działanie węglowodorów i antyelektrostatyczne. i kask ochronny
- c) *Ochrona dróg oddechowych:* W normalnych warunkach pracy, przy dostatecznej wentylacji nie jest wymagana; w przypadku niedostatecznej wentylacji stosować maski z pochłaniaczem typu AX lub aparaty izolujące drogi oddechowe, np. do zdalnego oddychania;
- d) *Zagrożenia termiczne:* rękawice/ obuwie termoodporne i izolowane termicznie jeżeli możliwe jest lub spodziewane zetknięcie ze skroplonym produktem lub silnie schłodzonymi elementami instalacji lub opakowań.

Karta Charakterystyki

Dokument sporządzony zgodnie z wymogami Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 396 z dnia 30 grudnia 2006 r.)

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 5 z 7

Podczas awarii lub gdy stężenie mieszaniny na stanowisku pracy nie jest znane, stosować środki ochrony indywidualnej izolujące organizm (kombinezon gasoszczelny skompletowany z izolującym sprzętem ochrony układu oddechowego) – patrz podsekcja 5.4 karty charakterystyki.

SEKCJA 9: WŁAŚCIWOŚCI FIZYCZNE I CHEMICZNE

9.1. Informacje na temat podstawowych właściwości fizycznych i chemicznych:

Treść	Parametr	
	Propan	Butan
Wygląd	W naczyniach występuje pod postacią schłodzonej cieczy. Po uwolnieniu z opakowań produkt bardzo szybko przechodzi w fazę gazową.	W naczyniach występuje pod postacią schłodzonej cieczy. Po uwolnieniu z opakowań produkt bardzo szybko przechodzi w fazę gazową.
Zapach	Słaby, podobny do zapachu gazu naturalnego	Słaby, podobny do zapachu gazu naturalnego
Próg zapachu	9022-36088 mg/ m3	6240 mg/m ³
Temperatura wrzenia/ zakres temp. wrzenia:	-42,1 °C	-0,5 °C
Temperatura zapłonu:	Nie dotyczy - gaz	Nie dotyczy - gaz
Właściwości utleniające:	Brak takich właściwości	Brak takich właściwości
Prężność par (w temp. 20°C):	0,83 MPa	0,21 MPa
Temperatura topnienia (1013 hPa):	-188 °C	-138,3 °C
Temperatura krytyczna:	97 °C	152 °C
pH:	Brak danych	Brak danych
Lepkość (w temp. 15°C; 1013 hPa):	0,008 mPa*s	0,0084 mPa*s
Gęstość względna (w temp. -0,5°C; 1013 hPa):	0,60 g/cm ³	0,60 g/cm ³
Rozpuszczalność w wodzie:	75 mg/l	Nie rozpuszcza się
Rozpuszczalność w innych rozpuszczalnikach:	Alkohol etylowy, eter etylowy	Alkohol etylowy, eter etylowy
Współczynnik podziału n-oktanol /woda:	2,36 logPow	Brak danych
Szybkość parowania:	Brak danych	Brak danych
Gęstość gazu względem powietrza (w temp. 15°C; 1013 hPa):	1,5	2,08
Granice wybuchowości:	DGW - 1,7 % obj.; GGW - 10,8 % obj.	DGW - 1,8 % obj.; GGW - 8,4 % obj.
Klasa temperaturowa:	T2	T2
Grupa wybuchowości:	IIA	IIA
Temperatura samozapłonu:	470°C	405°C

9.3. Inne informacje:

Produkt gazowy cięższy od powietrza. Może gromadzić się w zagłębieniach terenu, piwnicach i innych miejscach poniżej poziomu wypływu (szczególnie poniżej poziomu gruntu). Zgromadzony gaz może długotrwale zalegać czym stwarza poważne zagrożenie wybuchowe i pożarowe.

SEKCJA 10: STABILNOŚĆ I REAKTYWNOŚĆ

10.1. Reaktywność:

W normalnych warunkach stosowania nie wykazuje zwiększonej reaktywności.

10.2. Stabilność chemiczna:

W zalecanych warunkach produkt stabilny.

10.3. Możliwość występowania niebezpiecznych reakcji

W normalnych warunkach użytkowania brak możliwości wystąpienia niebezpiecznych reakcji.

10.4. Warunki, których należy unikać

Podwyższonych temperatur, źródeł zapłonu, isker i wyładowań elektrostatycznych. Zbiorniki narażone na długotrwałe działanie wysokiej temperatury mogą eksplodować (ulec rozerwaniu).

10.5. Materiały niezgodne

Unikać kontaktu z silnymi utleniaczami.

10.6. Niebezpieczne produkty rozkładu

Tlenki węgla.

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 6 z 7

SEKCJA 11: INFORMACJE TOKSYKOLOGICZNE

11.1. Informacje dotyczące skutków ekologicznych:

a) Toksyczność ostra

Dla propanu:

Próg wyczuwalności zapachu – 9022-36088 mg/ m³

LD50 (szczur, doustnie) – nie dotyczy

LC50 (szczur, inhalacja) – brak danych

LD50 (królik, szczur, skóra) – brak danych.

Dla butanu:

LD50 (szczur, doustnie) – dane niedostępne

LC50 (szczur, inhalacja) – 658 mg/l (4 h)

LD50 (królik, szczur, skóra) – dane niedostępne

b) Działanie żrące/ drażniące na skórę:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

c) Poważne uszkodzenia oczu/ działanie drażniące na oczy:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

d) Działanie uczulające na drogi oddechowe lub skórę:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

e) Działanie mutagenne na komórki rozrodcze:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

f) Rakotwórczość:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

g) Szkodliwe działanie na rozrodczość:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

h) Działanie toksyczne na narządy docelowe – narażenie jednorazowe:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

i) Działanie toksyczne na narządy docelowe – narażenie powtarzalne:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

j) Zagrożenie spowodowane aspiracją:

W oparciu o dostępne dane, kryteria klasyfikacji nie są spełnione.

11.1.1. Informacje dotyczące prawdopodobnych dróg narażenia:

Układ oddechowy, skóra.

Układ oddechowy: Przy niewielkich stężeniach słabe działanie narkotyczne. Przy większych stężeniach może spowodować duszenie się z utratą przytomności włącznie, bez wcześniejszych sygnałów ostrzegawczych (ofiara nie zdaje sobie sprawy z tego, że się dusi). Przy bardzo dużych stężeniach może spowodować śmierć na skutek uduszenia).

Skóra: Możliwe silne odmrożenia.

11.1.2. Objawy związane z właściwościami fizycznymi, chemicznymi i toksykologicznymi:

Możliwe silne odmrożenia.

11.1.3. Opóźnione, bezpośrednie oraz przewlekłe skutki krótko- i długotrwałego narażenia:

Długotrwałe narażenie na działanie gazu w niskich stężeniach może powodować zaburzenia neuropsychiczne (depresja OUN).

Możliwa nieregularna aktywność sercowa.

11.1.4. Skutki wzajemnego oddziaływania:

Dane niedostępne.

11.1.5. Inne informacje:

Dane niedostępne.

SEKCJA 12: INFORMACJE EKOLOGICZNE

12.1. Toksyczność:

Dane niedostępne.

Toksyczność ostra (wartości obliczone):

Propan:

- a) ryby: LC50: 24 mg/l/96 h (różne gatunki / świeża woda)
- b) bezkręgowce: LC50: 7 mg/l/48h (Daphnia magna/ świeża woda);
- c) rośliny wodne: IC50: 8 mg/l/72 h (głony - świeża woda)

Butan:

- a) ryby: LC50: 24 mg/l/96 h (różne gatunki / świeża woda)
- b) bezkręgowce: LC50: 14,22 mg/l/48h (Daphnia magna/ świeża woda);

Karta Charakterystyki

Dokument sporządzony zgodnie z wymogami Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 396 z dnia 30 grudnia 2006 r.)

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 7 z 7

c) rośliny wodne: EC50:7,71 mg/l/96 h (glony - świeża woda)

12.2. Trwałość i zdolność do rozkładu:

Fotorozkład: okres połowicznego rozpadu (fotoliza bezpośrednia): 3,2 d;

Stabilność w wodzie: wartość okresu połowicznego rozpadu: < 62,4 h.

12.3. Zdolność do bioakumulacji:

Produkt nie ma potencjału do bioakumulacji (Log Kow dla propanu: 3)

12.4. Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB

Nie klasyfikowane

12.5. Inne szkodliwe skutki działania

Dane niedostępne

SEKCJA 13: POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI

13.1. Metody unieszkodliwiania odpadów:

Produkt stosowany zgodnie z przeznaczeniem nie powoduje powstawania odpadów i jest spalany w całości. Jeżeli jednak dojdzie do generowania odpadów, należy dążyć do ponownego wykorzystania lub zutylizować zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Klasyfikacja odpadów

(wg rozp. MŚ, Dz.U.nr112, poz. 1206 z 2001r)

Kod identyfikacyjny odpadu: 16 05 04* Gazy w pojemnikach (w tym halony) zawierające substancje niebezpieczne.

SEKCJA 14: INFORMACJE DOTYCZĄCE TRANSPORTU

Numer UN (numer ONZ):	UN 1965
Prawidłowa/ Oficjalna Nazwa Przewozowa UN:	MIESZANINA SKROPLONYCH WĘGLOWODORÓW GAZOWYCH, I.N.O. (Mieszanina C)
Klasa zagrożenia w transporcie/ Kod klasyfikacyjny:	2 / 2F
Grupa pakowania:	Gaz – nie dotyczy
Zagrożenie dla środowiska:	Nie
Szczególne środki ostrożności:	Postępować z produktem tak jak zlecono w sekcji 7 i 8 karty charakterystyki. Zapewnić odpowiednią wentylację
Transport luzem zgodnie z załącznikiem II do konwencji MARPOL73/78 i kodeksem IBC:	Nie dotyczy

SEKCJA 15: INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW PRAWNYCH

15.1. Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska specyficzne dla substancji lub mieszaniny

- Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach. DzU , nr 63, poz. 322,
- Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 396 z dnia 30 grudnia 2006 r. ze zmianami),
- Rozporządzenie Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rejestracji, oceny, zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (ze zmianami),
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) nr 286/2011z dnia 10 marca 2011 r. dostosowujące do postępu naukowo-technicznego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (ze zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. DzU 2002, nr 217, poz. 1833, z późniejszymi zmianami,

Karta Charakterystyki

Dokument sporządzony zgodnie z wymogami Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 396 z dnia 30 grudnia 2006 r.)

PROPAN TECHNICZNY

Data sporządzenia: 8/11/2005

Data aktualizacji: 16/04/2014

Aktualizacja: 4

Strona 8 z 7

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. DzU 2011, nr 33, poz. 166,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. DzU, nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów. DzU 2001, nr 112, poz. 1206 z późniejszymi zmianami,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami. DzU 2006, nr 49, poz. 356,
- Oświadczenie Rządowe z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. 2013.815),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych. DzU 2011, nr 277, poz. 1367 z późniejszymi zmianami,
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 10 października 2013 r. w sprawie stosowania ograniczeń wyszczególnionych w załączniku XVII do rozporządzenia nr 1907/2006 (Dz.U. 2013, poz. 1314)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 października 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie kategorii substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych, których opakowania wyposaża się w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci i wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie (Dz.U. 2013, poz. 1225)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji chemicznych i ich mieszanin (Dz.U. 2012, poz. 1018)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie sposobu oznakowania miejsc, rurociągów oraz pojemników i zbiorników służących do przechowywania lub zawierających substancje niebezpieczne lub mieszaniny niebezpieczne (Dz.U. 2012, poz. 601),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2012 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych oraz niektórych mieszanin (Dz.U. 2012, poz. 445).

15.2. Ocena bezpieczeństwa chemicznego: Substancja zwolniona z obowiązku rejestracji. Oceny bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariuszy oceny narażenia nie wykonano.

SEKCJA 16: INNE INFORMACJE

Zakres aktualizacji:

Zaktualizowano sekcje 1, 3,7,12,14 i 15. Wszystkie dotychczasowe wydania karty tracą ważność.

Źródła kluczowych danych, na podstawie których opracowano kartę charakterystyki:

Kartę opracowano na podstawie danych dostarczonych przez producentów składników produktu, danych literaturowych, przepisów krajowych, obowiązujących w chwili sporządzania Karty oraz posiadanej wiedzy.

Literatura:

[1] Praca zbiorowa pod redakcją Pawła Krzystalika „Ochrona budynków przed zagrożeniem wybuchem gazu”, Główny Instytut Górnictwa, Katowice 2002,

[2] Praca zbiorowa pod kierunkiem Mariana Nowakowskiego „Poradnik stosowania przepisów i zasad bezpieczeństwa pracy w górnictwie naftowym” Polskie Górnictwo i Gazownictwo S.A. w Warszawie, Warszawa 2000,

[3] Ring M. „Bezpieczeństwo techniczne w przemyśle chemicznym” Poradnik, WNT, Warszawa 1985.

Porady dotyczące szkoleń

Osoby mające kontakt z produktem okresowo szkolić z zakresu właściwości fizykochemicznych produktu, wynikających z nich zagrożeń. Osoby biorące udział w czynnościach transportowych szkolić okresowo z zakresu przepisów obowiązujących w transporcie materiałów niebezpiecznych, stosownie do ich roli oraz odpowiedzialności.

Wyjaśnienie skrótów:

Brzmienie zwrotów R wskazujących rodzaj zagrożenia z 2 i 3 punktu karty:

R12 Produkt skrajnie łatwopalny.

Zwroty H oraz EUH wskazujące rodzaj zagrożenia z 2 i 3 punktu karty:

H220 Skrajnie łatwopalny gaz,

H280 Zawiera gaz pod ciśnieniem; ogrzanie grozi wybuchem.

Inne informacje:

Informacje zawarte w Karcie należy traktować tylko i wyłącznie jako pomoc celem bezpiecznego stosowania jak również postępowania w transporcie, dystrybucji i przechowywaniu. Karta nie jest świadectwem jakości produktu. Informacje zawarte w Karcie dotyczą wyłącznie wymienionego produktu i nie mogą być przenoszone na produkty podobne. Autor nie ponosi odpowiedzialności wynikającej z niewłaściwego wykorzystania informacji zawartych w Karcie.